EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 20.5.2020.
COM(2020) 208 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Izvērtējums attiecībā uz Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū un attiecībā uz Regulu (EK) Nr. 396/2005 par maksimāli pieļaujamajiem pesticīdu atlieku līmeņiem

{SWD(2020) 87 final}

1 IEVADS

Augu aizsardzības līdzekļus (*PPP*), ko bieži dēvē arī par *pesticīdiem*, izmanto kultūraugu aizsardzībai pret kaitīgajiem organismiem, slimībām vai konkurējošiem augiem, lai tradicionālajā vai bioloģiskajā lauksaimniecībā optimizētu pārtikas ražošanu. Pesticīdus izmanto arī, lai (glabāšanas laikā) saglabātu pārtikas produktu kvalitāti vai lai noteiktas zonas (piem., dzelzceļus) uzturētu pienācīgai izmantošanai atbilstīgā stāvoklī. Pesticīdiem var būt gan ķīmiska, gan neķīmiska izcelsme (piem., mikroorganismi), un to atliekas pārtikas produktos un dzīvnieku barībā var būt kaitīgas patērētājiem.

Ņemot vērā pesticīdu potenciāli kaitīgo iedarbību uz cilvēka veselību vai vidi, ES attiecībā uz tiem piemēro stingrus noteikumus, proti, Regulu (EK) Nr. 1107/2009[1] (tālāk tekstā "*PPP* regula") un Regulu (EK) Nr. 396/2005[2] (tālāk tekstā "MAL regula"). Minēto regulu mērķis ir nodrošināt cilvēka un dzīvnieku veselības, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību, lai uzlabotu ES iekšējā tirgus darbību un lauksaimniecisko ražošanu ES un atvieglotu starptautisko tirdzniecību. Par regulu īstenošanu kopīgi atbild dalībvalstis un Komisija, un dalībvalstu galvenais uzdevums ir darbīgo vielu un maksimālā atlieku līmeņa zinātniskā novērtēšana, cieši sadarbojoties ar Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (*EFSA*). Pamatojoties uz šiem novērtējumiem, Komisija ierosina lēmumus par darbīgo vielu apstiprināšanu, apstiprinājuma atjaunošanu un maksimālajiem atlieku līmeņiem, un pirms formālas apstiprināšanas Komisijā par šiem lēmumiem Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgajā komitejā notiek balsošana. Par augu aizsardzības līdzekļu novērtēšanu un atļaušanu atbild vienīgi dalībvalstis.

PPP regula un MAL regula ir integrētas plašākā regulatīvā un politikas kontekstā, jo īpaši, kā noteikts Ilgtspējīgas lietošanas direktīvā[3] un kopējā lauksaimniecības politikā[4], kurā ir paredzēti pienākumi lietot tikai atļautus pesticīdus un radīt stimulus ilgtspējīgākai lauksaimniecībai un ilgtspējīgu lauksaimniecības paņēmienu izmantošanai. Vides tiesību aktos, ar kuriem reglamentē virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu kvalitāti, ir iekļautas vairāku pesticīdu robežvērtības, un pesticīdu lietošana ir faktiski aizliegta teritorijās, kas atzītas par īpaši nozīmīgām bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai.

Palielinās sabiedrības informētības līmenis par pārtikas ražošanas ilgtspēju, kuras svarīga sastāvdaļa ir pesticīdu ilgtspējīga izmantošana, kā tas paredzēts Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) Ilgtspējīgas attīstības programmā 2030. gadam[5] un Eiropas Komisijas Pārdomu dokumentā "Ceļā uz ilgtspējīgu Eiropu 2030. gadā"[6].

Komisijas atbilde uz sabiedrības bažām par ilgtspēju ir Eiropas zaļais kurss[7], konkrētāk, stratēģija "no lauka līdz galdam"[8] un bioloģiskās daudzveidības stratēģija[9]. Ar minētajām

---

1 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1107/2009 (2009. gada 21. oktobris) par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū, ar ko atceļ Padomes Direktīvas 79/117/EEK un 91/414/EEK (OV L 309, 24.11.2009., 1. lpp.).

2 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 396/2005 (2005. gada 23. februāris), ar ko paredz maksimāli pieļaujamos pesticīdu atlieku līmeņus augu un dzīvnieku izcelsmes pārtikā un barībā un ar ko groza Padomes Direktīvu 91/414/EEK (OV L 70, 16.3.2005., 1. lpp.).

3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/128/EK (2009. gada 21. oktobris), ar kuru nosaka Kopienas sistēmu pesticīdu ilgtspējīgas lietošanas nodrošināšanai (OV L 309, 24.11.2009., 71. lpp.).

4 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.).

5 Sk. vietni https://ec.europa.eu/environment/sustainable-development/SDGs/index_en.htm.

6 Sk. vietni https://ec.europa.eu/commission/files/reflection-paper-towards-sustainable-europe_en.

7 https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en.

iniciatīvām tiks veicinātas kvalitatīvas ekosistēmas un bioloģiskā daudzveidība, ilgtspējīgākas pārtikas ražošanas sistēmas un veselīgāks uzturs, vienlaikus nodrošinot ilgtspējīgu iztiku lauksaimniekiem un augstvērtīgas un uzturvielām bagātas pārtikas pieejamību patērētājiem. Paziņojumā par zaļo kursu ir pausta arī apņemšanās samazināt ķīmisko pesticīdu radīto risku un to izmantojumu.

Tomēr ES lauksaimniecība pilnīgi bez pesticīdiem nav īstenojams mērķis, tas nav iespējams pat bioloģiskajā lauksaimniecībā, kur arī drīkst izmantot ierobežotu daudzumu pesticīdu. Pesticīdu izmantošana ir būtiski svarīgs līdzeklis ES mērķu sasniegšanai augu veselības, pārtikas drošuma un pārtikas nodrošinājuma jomā, jo īpaši ņemot vērā iedzīvotāju skaita pieauguma izraisīto gaidāmo pārtikas pieprasījuma palielināšanos. Tādēļ pesticīdiem veltīto ES tiesību aktu nolūks nav likvidēt pesticīdus, bet gan mazināt to ietekmi uz cilvēka veselību un vidi, mazinot atkarību no pesticīdiem, izmantojot alternatīvas metodes un vairāk lietojot zema riska pesticīdus un neķīmiskos pesticīdus.

Komisija, īstenojot Normatīvās atbilstības un izpildes programmu (*REFIT*), ir izvērtējusi *PPP* regulas un MAL regulas īstenošanu laikposmā no to attiecīgā piemērošanas sākuma līdz 2018. gada beigām, lai novērtētu, vai minētās regulas ir piemērotas attiecīgajam nolūkam un vai tiek sasniegti tajās izvirzītie mērķi, vienlaikus saglabājot ES tiesību aktu vienkāršumu un likvidējot liekos šķēršļus. Šis ziņojums ir iesniegts saskaņā ar *PPP* regulas 82. pantu un 62. panta 5. punktu un MAL regulas 47. pantu, un tam ir pievienots Komisijas dienestu darba dokuments, kurā ir izklāstīti visi pierādījumi. Šis ziņojums ir publicēts vienlaikus ar stratēģiju "no lauka līdz galdam" un otro ziņojumu par Ilgtspējīgas lietošanas direktīvas īstenošanu. Ziņojums ir sagatavots, izmantojot ārēja darbuzņēmēja iegūtos pierādījumus[10], Komisijas Zinātnisko konsultāciju mehānisma atzinumu[11], Komisijas dienestu revīzijas ziņojumus[12] un minēto regulu piemērošanā gūto pieredzi.

Turklāt Komisija arī pienācīgi ir ņēmusi vērā divus Eiropas Parlamenta ziņojumus. Pirmajā ziņojumā[13], kas pieņemts 2018. gada septembrī, ir aplūkota *PPP* regulas īstenošana un ir secināts, ka *PPP* regula ir panākusi ievērojamu uzlabojumu, salīdzinot ar situāciju iepriekš, un ka ir lietderīgi pesticīdu lietošanu regulēt ES līmenī. Tomēr ziņojumā ir arī secināts, ka cilvēka un dzīvnieku veselības, kā arī vides aizsardzības mērķi nav pilnībā sasniegti un ka regulas īstenošana nav apmierinoša. Tāpēc Eiropas Parlaments aicina visus galvenos dalībniekus rīkoties. Otrajā Savienības pesticīdu atļaušanas procedūras īpašās komitejas (*PEST* komiteja) ziņojumā[14], kas pieņemts 2019. gada janvārī, ir pausts aicinājums uzlabot pārredzamību, stiprināt interešu konfliktu novēršanas politiku un zinātnes neatkarību. Ziņojumā ir arī pausts aicinājums atļauju piešķiršanas procedūrā stingri piemērot piesardzības principu un uz bīstamību balstītu pieeju un paredzēt vairāk stimulu un pētījumu par zema riska alternatīvām, kā arī izveidot aizliegto papildvielu negatīvo sarakstu un apstiprināšanas

---

8 COM(2020) 381.

9 COM(2020) 380.

10 Ārējs atbalsta pētījums, publicēts ES grāmatnīcā.

11 Eiropas Komisija (2018. gada jūnijs) "*EU Authorisation processes of plant protection products — from a scientific point of view*" ["Augu aizsardzības līdzekļu atļaušanas process ES zinātniskā skatījumā"], Zinātnisko konsultantu grupa, ISBN 978-92-79-67735-9.

12 Piem., Eiropas Komisija (2017) "*Overview report on a series of audits carried out in EU Member States in 2016 and 2017 in order to evaluate the systems in place for the authorisation of plant protection products*" ["Pārskata ziņojums par virkni revīziju, kas 2016. un 2017. gadā veiktas ES dalībvalstīs, lai novērtētu augu aizsardzības līdzekļu atļaušanai ieviestās sistēmas"], ĢD (*SANTE*) 2017-6250.

13 Eiropas Parlaments (2019. gada janvāris) "Ziņojums par Savienības pesticīdu atļaušanas procedūru" (2018/2153(INI)), Savienības pesticīdu atļaušanas procedūras īpašā komiteja.

14 Eiropas Parlaments (2018. gada septembris) "Ziņojums par augu aizsardzības līdzekļu regulas (EK) Nr. 1107/2009 īstenošanu" (2017/2128(INI)).

procedūras aizsargvielām un sinerģistiem. Komisija jau ir sniegusi tiešu atbildi uz abiem Eiropas Parlamenta ziņojumiem[15,16].

Komisija ir arī ņēmusi vērā diskusijas, kas notika Lauksaimniecības un zivsaimniecības padomē 2018. gada novembrī un Vides padomē 2018. gada decembrī. Konkrētāk, ministri apmainījās ar viedokļiem par pašreizējām norisēm saistībā ar apstiprināšanas un atļauju izsniegšanas sistēmu un par to, kā tas, ka aizvien pieaug to darbīgo vielu skaits, kurām atļaujas netiek atjaunotas, ietekmē Eiropas lauksaimniecības nozari un lauksaimniekus. Ministri pārrunāja arī iespēju sākt ilgtermiņa pārdomu procesu par iespējām izstrādāt ES pasākumus, kas papildinātu valstu darbības bīstamo augu aizsardzības līdzekļu izmantošanas mazināšanai un galīgai izbeigšanai un stimulētu alternatīvu risinājumu izstrādi. Komisija atgādināja, ka dalībvalstis pietiekami necenšas samazināt atkarību no ķīmiskiem augu aizsardzības līdzekļiem un ka integrētās augu aizsardzības potenciāls nav pilnībā izmantots. Turklāt dalībvalstis, pildot ES atļauju izsniegšanas sistēmas ziņotāju pienākumus, bieži neievēro termiņus un arvien biežāk piešķir ārkārtas atļaujas, tādējādi graujot ES sistēmu. Komisija atzina, ka ir jārod iespējas, kā paātrināt zema riska darbīgo vielu un produktu laišanu tirgū.

Šajā ziņojumā ir izklāstīti galvenie konstatējumi[17], kas gūti, izvērtējot *PPP* regulas un MAL regulas īstenošanu dalībvalstīs kopš to piemērošanas sākuma attiecīgi 2011. gada jūnijā un 2008. gada septembrī. Ziņojumā ir ierosinātas darbības regulu īstenošanas uzlabošanai, lai vienkāršotu vai stiprinātu spēkā esošo tiesisko regulējumu.

Lai gan, veicot izvērtējumu, tika konstatēti vairāki trūkumi, daži no kuriem radīja domstarpības dažādu ieinteresēto personu vidū, šīs jomas ieinteresētās personas piekrīt, ka spēkā esošajos tiesību aktos noteiktā sistēma ir atbilstīga darbīgo vielu apstiprināšanai pirms laišanas tirgū un augu aizsardzības līdzekļu atļaušanai, un neaicina būtiski grozīt *PPP* regulu, toties viedokļu atšķirības par MAL regulu bija izteiktākas. Ziņojuma nākamajā iedaļā ir identificētas sešpadsmit jomas, kurās īstenošanu var uzlabot īstermiņā un vidējā termiņā.

2 IZVĒRTĒJUMA KONSTATĒJUMI UN IESPĒJAMĀ TURPMĀKĀ RĪCĪBA

2.1 CILVĒKA VESELĪBAS UN VIDES PASTIPRINĀTA AIZSARDZĪBA

Izvērtējumā tika konstatēts, ka *PPP* regulā noteiktie stingrie apstiprināšanas kritēriji kopumā rezultatīvi nodrošina cilvēka veselības un vides aizsardzību, lai gan īstenošanu var turpināt uzlabot. Jomas ieinteresētās personas uzskata, ka ES tiesību aktu prasības ir vienas no stingrākajām pasaulē, ja ne visstingrākās. Ar Direktīvu 91/414/EEK, kas ir *PPP* regulas priekštece, darbīgo vielu skaits jau tika samazināts par 50 %, tāpēc no tirgus tika izņemtas daudzas vielas, kas neatbilda minētās direktīvas prasībām. Tas nozīmē, ka veselības un vides aizsardzības līmenis bija augsts jau pirms *PPP* regulas stāšanās spēkā. Stājoties spēkā *PPP* regulai, 2011. gadā tika sākts visu darbīgo vielu atļauju regulāras pārskatīšanas process: lai ES pastiprinātu aizsardzības līmeni, iepriekš apstiprinātās darbīgās vielas tika izvērtētas saskaņā ar stingrākiem atļaušanas kritērijiem. Tādējādi tika izslēgtas vairākas darbīgās vielas, kuras iepriekš drīkstēja izmantot augu aizsardzības līdzekļos, un tagad kopējais apstiprināto darbīgo vielu skaits ir būtiski mazāks nekā trešās valstīs, kurās ir ievērojams lauksaimnieciskās ražošanas apjoms. To darbīgo vielu daļa, kurām ir augsts riska profils, ir neliela (2 %) un turpinās samazināties, savukārt to darbīgo vielu daļa, kuru profili ir mazāk

[15] Komisijas atbilde uz plenārsēdē pieņemto tekstu SP(2018)829.

[16] Komisijas atbilde uz plenārsēdē pieņemto tekstu SP(2019)355.

[17] Sīkāku informāciju par izvērtējumu var skatīt pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

problemātiski, ir salīdzinoši liela (37 %) un palielinās[18]. Patiesībā pēdējos gados iesniegtie pieteikumi par jaunu darbīgo vielu (gadā vidēji 10 vielas) apstiprināšanu attiecas uz mikroorganismiem (neķīmiskas vielas) vai vielām, kas visdrīzāk atbilst zema riska darbīgo vielu kritērijiem. Laikposmā no 2011. līdz 2018. gadam pieņemtie lēmumi par 22 darbīgo vielu neapstiprināšanu, apstiprinājuma neatjaunošanu vai atsaukšanu[19] veselības vai ar vidi saistītu apsvērumu dēļ ir palīdzējuši ES samazināt nopietnu risku patērētājiem, uzņēmējiem, darba ņēmējiem, apkārtējiem cilvēkiem, iedzīvotājiem un videi. Sagaidāms, ka cilvēka veselības un vides aizsardzība turpinās uzlaboties nākamajos gados, kad tiks pabeigta visu spēkā esošo atļauju pirmā pārskatīšana (paredzēta līdz 2025. gadam). Tomēr ne visas ieinteresētās personas piekrīt, ka *PPP* regula rezultatīvi aizsargā cilvēka veselību un vidi — jo īpaši NVO apgalvo, ka apstiprināšanas kritēriji netiek īstenoti pietiekami stingri un ka ES joprojām izmanto bīstamas darbīgās vielas.

Lai gan *PPP* regulai ir acīmredzams potenciāls rezultatīvi sasniegt izvirzītos mērķus, tostarp palielināt zema riska vielu īpatsvaru, nepietiekamas efektivitātes dēļ šie mērķi ir sasniegti tikai daļēji. Faktiski *PPP* regulas īstenošanu negatīvi ietekmē ievērojamā kavēšanās, kas rodas, apstiprinot darbīgās vielas un atjaunojot to apstiprinājumus, kā arī atļaujot augu aizsardzības līdzekļus un atjaunojot to atļaujas. Tāpēc, lai pabeigtu lēmumu pieņemšanas procesu, darbīgo vielu apstiprināšanas termiņi ir jāpagarina par vairākiem gadiem, tādējādi vienlaikus arī aizkavējot zema riska darbīgo vielu piekļuvi tirgum un saglabājot tirgū darbīgās vielas, kuras galu galā tiek atzītas par apstiprināšanas kritērijiem neatbilstīgām.

Darbīgo vielu apstiprināšanas un apstiprinājumu atjaunošanas, kā arī augu aizsardzības līdzekļu atļaušanas izmaksu un saistītās darba slodzes sadalījums trijās zonās[20], kas izveidotas ar *PPP* regulu, visās dalībvalstīs nav vienmērīgs. Šāda situācija paildzina kavēšanos, jo atsevišķām dalībvalstīm ir liela darba slodze. Turklāt dažu dalībvalstu noteiktās nodevas šķiet nepietiekamas, lai segtu izmaksas, un ne visas dalībvalstis nošķir iekasētās nodevas tieši tām iestādēm, kuras faktiski veic šo darbu, tāpēc pieejamie līdzekļi nav pietiekami.

Eiropas pilsoņu iniciatīva par glifosātu[21] aicināja uzlabot pesticīdu novērtēšanas procesa pārredzamību, un par to 2017. gadā mazāk nekā 9 mēnešos parakstījās vairāk nekā 1 miljons iedzīvotāju. Atbildot uz šo aicinājumu un nolūkā palielināt uzticēšanos dalībvalstu un *EFSA* veiktajiem zinātniskajiem novērtējumiem, Komisija ierosināja grozīt vispārīgo pārtikas aprites tiesību aktu[22], kuru Padome un Eiropas Parlaments pieņēma 2019. gada 13. jūnijā (Regula (ES) 2019/1381 par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē)[23] un kurš būs jāpiemēro no 2021. gada 27. marta. No minētās dienas pieteikuma iesniedzēja iesniegtā pilnīgā dokumentācija, kas pamato darbīgo vielu apstiprināšanas (vai apstiprinājumu atjaunošanas) iesniegumus, tiks publicēta riska novērtēšanas procesa sākumā; izņēmums ir informācija, attiecībā uz kuru ir pienācīgs pamatojums konfidencialitātes saglabāšanai. Tādējādi sabiedrība un neatkarīgi zinātnieki varēs tieši piekļūt pamatojuma informācijai. Tiks izveidots arī pasūtīto pētījumu ES reģistrs, lai garantētu, ka uzņēmumi, kas pieteikušies atļaujas saņemšanai, iesniedz visu attiecīgo informāciju, neslēpjot nelabvēlīgus

[18] Darbīgo vielu toksiskās bīstamības profilu salīdzināšanas metodika, kas apstiprināta 2011. un 2018. gadā, ir apkopota pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 5.1.1. nodaļā un sīkāk izklāstīta tā 3. pielikumā.

[19] 2019. gadā tika pieņemti lēmumi par apstiprinājumu neatjaunošanu vēl 8 darbīgajām vielām.

[20] Lai atvieglotu sadarbību un augu aizsardzības līdzekļu atļauju savstarpēju atzīšanu, *PPP* regulas 3. panta 17. punktā un I pielikumā dalībvalstis ir iedalītas kādā no trim zonām ar salīdzināmiem klimatiskajiem un lauksaimniecības apstākļiem.

[21] Eiropas pilsoņu iniciatīva "Aizliegt glifosātu un aizsargāt no kaitīgiem pesticīdiem gan cilvēkus, gan vidi".

[22] Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē. COM/2018/0179 *final* – 2018/088 (COD).

[23] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1381 par ES riska novērtēšanas pārredzamību un ilgtspēju pārtikas aprites ķēdē (OV L 231, 6.9.2019., 1. lpp.).

pētījumus. Komisija būs pilnvarota laikposmā no 2021. līdz 2025. gadam veikt faktu vākšanas misijas dalībvalstīs, lai novērtētu, vai testēšanas infrastruktūras iestādes *EFSA* iesniegto testu un pētījumu veikšanai piemēro attiecīgos standartus. Lai uzlabotu riska paziņošanu, jaunajā Regulā (ES) 2019/1381 ir noteikti riska paziņošanas mērķi un vispārīgie principi (piem., precīza, savlaicīga un pārredzama informācija, priekšstatu par risku apzināšana un pieejamība speciālistiem un nespeciālistiem); pamatojoties uz tiem, Komisija ir pilnvarota vēlāk ar īstenošanas aktu pieņemt vispārīgu riska paziņošanas plānu.

1. Labāka īstenošana — novērst kavēšanos un uzlabot pārredzamību

Ņemot vērā zaļajā kursā pausto apņemšanos mazināt ķīmisko pesticīdu radīto risku un novērst un likvidēt piesārņojumu, Komisija aicina dalībvalstis ievērojami palielināt līdzekļus, lai tiesību aktos noteiktajā termiņā īstenotu visas attiecīgās *PPP* regulā un MAL regulā paredzētās procedūras. Lai savā rīcībā iegūtu vajadzīgos līdzekļus, dalībvalstīm būtu jāpārskata piemērojamās nodevas, nosakot tās tādā apmērā, kas pilnībā segtu izmaksas, un jānodrošina, ka iekasētās nodevas saņem tās iestādes, kas veic darbu. Komisija apsvērs iespēju sākt pārkāpuma procedūras pret dalībvalstīm, kas regulāri neievēro tiesību aktos noteiktos termiņus.

Ņemot vērā Eiropas Parlamenta viedokli, ka nepieciešams novērst procesuālu kavēšanos, kas mazina efektivitāti, Komisija iesaka dalībvalstīm atzīt par pieņemamiem tikai pilnīgus augstas kvalitātes dokumentus — gan attiecībā uz pieteikumiem par darbīgās vielas pirmreizējo apstiprināšanu vai apstiprinājuma atjaunošanu, gan attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļu atļaušanas pieteikumiem.

Turklāt Komisija aicina *EFSA* un dalībvalstis īstenot darbības, kas saskaņotas Pesticīdu koordinācijas tīklā[24], lai uzlabotu salīdzinošās vērtēšanas procesu un tādējādi novērstu kavēšanos. Komisija arī turpinās strādāt kopā ar *EFSA*, lai precizētu neskaidrības *EFSA* secinājumos un tādējādi atvieglotu lēmumu pieņemšanas procesu un lasāmību nespeciālistiem.

Komisija 2020. gada otrajā ceturksnī pieņems pirmo sarakstu, kurā uzskaitītas papildvielas, kas nav pieņemamas[25]. Pēc tam Komisija ierosinās īstenošanas regulu, ar ko nosaka kritērijus un procedūras citu nepieņemamu papildvielu identificēšanai. Komisija arī ierosinās aizsargvielu un sinerģistu novērtēšanas darba programmu.

Lai ieviestu vajadzīgās izmaiņas, kas izriet no Regulas (ES) 2019/1381, Komisija 2020. gadā grozīs Regulu (ES) Nr. 844/2012[26], kurā paredzēti apstiprinājumu atjaunošanas procedūras noteikumi. Komisija arī apsvērs iespēju grozīt Regulas (ES) Nr. 844/2012 13. panta 5. punktu, lai pieteikuma iesniedzējiem dotu nedaudz laika komentāru un papildu informācijas iesniegšanai saistībā ar *EFSA* secinājumu projektu, lai, nodrošinot iespēju risināt jautājumus, kuri tika izvirzīti tikai vēlāk zinātniskās recenzēšanas procesā un kurus pieteikuma iesniedzēji nevarēja paredzēt, uzlabotu *EFSA* galīgo secinājumu pabeigtību un noturību. Minētās izmaiņas uzlabos pārredzamību un efektivitāti novērtēšanas gaitā un no tās izrietošā riska pārvaldības procesā.

[24] Pesticīdu koordinācijas tīkls ir viens no *EFSA* tīkliem, un tajā ņem dalību valsts līmenī izraudzītas ES dalībvalstu organizācijas, kurām ir speciālās zināšanas pesticīdu jomā, sk. https://www.efsa.europa.eu/en/pesticides/networks/.

[25] Tās tiks uzskaitītas Regulas (EK) Nr. 1107/2009 III pielikumā dotajā sarakstā.

[26] Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 844/2012 (2012. gada 18. septembris), ar ko nosaka noteikumus, kas vajadzīgi darbīgo vielu apstiprinājumu atjaunošanas procedūras īstenošanai, kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū (OV L 252, 19.9.2012., 26. lpp.).

PPP regulā ieviestie ar cilvēka veselību saistītie izslēgšanas kritēriji[27] ir veicinājuši to, lai no tirgus tiktu izņemtas visbīstamākās darbīgās vielas, — galvenokārt tāpēc, ka par lielāko daļu vielu, kuras, kā uzskata pieteikumu iesniedzēji, atbilst kritērijiem, nav iesniegti pieteikumi apstiprinājuma atjaunošanai. Tādējādi tiek veicināta cilvēka veselības un vides aizsardzība. Lai gan darbīgo vielu novērtēšanai bija paredzēts īstenot pakāpenisku pieeju, šķiet, ka dalībvalstis nepārtrauc riska novērtēšanu, tiklīdz darbīgā viela atbilst izslēgšanas kritērijiem, tādējādi iestādēm, kuras veic novērtēšanu, radot tikpat lielu vai lielāku darba slodzi, kāda tām ir, novērtējot parastās darbīgās vielas. Viens no riska novērtēšanas turpināšanas iemesliem ir atkāpes, kuras ir iespējamas vairākiem izslēgšanas kritērijiem un attiecībā uz kurām bija jāizstrādā jaunas procedūras un norādījumi, kas joprojām nav pilnīgi izstrādāti.

Izslēgšanas kritēriju piemērošanas efektivitāti mazina arī tas, ka visas darbīgās vielas nav iekļautas harmonizētajā klasifikācijā. Dalībvalstis dokumentāciju harmonizētajai klasificēšanai regulāri neiesniedz apstiprinājumu atjaunošanas procesa sākumā. Tādējādi kavējās vispārējais novērtējums un lēmumu pieņemšana. Tas ir mazinājis izslēgšanas kritēriju tūlītējo rezultativitāti.

Tāpēc gaidītais darba slodzes samazinājums to vielu novērtēšanai, kuras atbilst (vai visdrīzāk atbilst) izslēgšanas kritērijiem, ir īstenojies tikai attiecībā uz tām trīspadsmit darbīgajām vielām, par kurām nav iesniegti pieteikumi apstiprinājuma atjaunošanai un kurām novērtēšana nav jāveic[28].

2. Uzlabota izslēgšanas kritēriju īstenošana

Lai nodrošinātu, ka dalībvalstis regulāri — un jau novērtēšanas procesa sākumā — iesniedz priekšlikumus harmonizētajai klasificēšanai un marķēšanai saskaņā ar Regulu par klasificēšanu, marķēšanu un iepakošanu (KMI regula)[29], Komisija 2020. gada sākumā pieņēma grozījumu[30] Regulai (ES) Nr. 844/2012, kurā paredzēti apstiprinājumu atjaunošanas procedūras noteikumi. Tas uzlabos izslēgšanas kritēriju izmantošanas precizitāti un samazinās problēmas un kavēšanos salīdzinošās vērtēšanas un lēmumu pieņemšanas procesā darbīgo vielu apstiprinājumu atjaunošanai.

Komisija iesaka dalībvalstīm pilnībā izmantot Regulas (ES) Nr. 844/2012 11. panta 4. punktā izklāstīto nosacījumu un pilnīgu riska novērtēšanu turpināt tikai tad, ja darbīgās vielas vai nu neatbilst izslēgšanas kritērijiem, vai attiecībā uz to apstiprināšanu ir spēkā vismaz viena no iespējamajām atkāpēm.

Komisija 2020. gada 1. pusgadā atsāks diskusijas ar dalībvalstīm, lai izpētītu iespējas pabeigt metodiskos norādījumus par izraisīto ietekmi un lai būtu iespējams ātrāk novērtēt, vai attiecīgo iespējamo atkāpi var piemērot, ja darbīgā viela atbilst izslēgšanas kritērijiem.

Noteikumi attiecībā uz darbīgajām vielām, kas ir aizstājamas vielas, ir nelietderīgi un neefektīvi. Pieejamie pierādījumi liecina, ka salīdzinošais novērtējums, ko dalībvalstis veic

[27] Tie ir noteikti Regulas (EK) Nr. 1107/2009 II pielikuma 3.6.2.–3.6.5. punktā: vielas, kuras klasificētas kā 1.A vai 1.B kategorijas mutagēni, kancerogēni vai toksiskas reproduktīvai sistēmai, vai kurām piemīt endokrīno sistēmu noārdošas īpašības, nav jāapstiprina kā darbīgās vielas iekļaušanai augu aizsardzības līdzekļos (*PPP*), izņemot dažus gadījumus, kad piemēro atkāpes.

[28] Bromadiolons, karbendazīms, karbetamīds, difenakums, glufozināts, molināts, miklobutanils, oksadiargils, profoksidīms, spirodiklofēns, tepraloksidīms, triflumizols un varfarīns.

[29] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakošanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

[30] Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2020/103 (2020. gada 17. janvāris), ar ko attiecībā uz darbīgo vielu harmonizēto klasifikāciju groza Īstenošanas regulu (ES) Nr. 844/2012 (OV L 19, 24.1.2020., 1. lpp.).

augu aizsardzības līdzekļiem, kuros ir aizstājamas vielas, lai gan ir sarežģīts un resursietilpīgs, tomēr nav beidzies ar aizstāšanu — galvenokārt tāpēc, ka nav bijušas alternatīvas, kurām ir pierādīts labāks riska profils. Tāpēc gaidāmais ieguvums, ko cilvēka veselībai vai videi varētu radīt šo bīstamāko darbīgo vielu aizstāšana, nav īstenojies. Turklāt salīdzinošā novērtējuma dēļ apstiprināšanas procesa izmaksas ir palielinājušās, salīdzinot ar standarta apstiprināšanas procedūru.

3. Vienkāršot aizstājamu vielu salīdzinošo novērtēšanu

Komisija līdz 2020. gada beigām izmantos savas deleģētās pilnvaras un grozīs *PPP* regulas IV pielikumu, lai uzlabotu rezultativitāti salīdzinošajiem novērtējumiem, ko veic augu aizsardzības līdzekļiem, kuros ir aizstājamas vielas.

Visaptverošs pesticīdu atlieku ikgadējais monitorings, analizējot vairāk nekā 80 000 paraugu gadā, liecina, ka noteiktais maksimālais atlieku līmenis tiek ievērots, tādējādi pierādot, ka patērētājiem pieejamā pārtika tiek labi uzraudzīta un ir droša. Līdz 2018. gada beigām plašam klāstam lauksaimniecības preču tika noteikts 486 ES apstiprinātu vielu un 247 neapstiprinātu vielu maksimālais atlieku līmenis. Jauniem MAL noteikšanas pieteikumiem, tostarp pieteikumiem par importa pielaidi, tiek veikts visaptverošs riska novērtējums, un MAL var noteikt tikai tad, ja vielas ir drošas patērētājiem. Vienlaikus 2008. gadā tika sākta esošo MAL rūpīga izvērtēšana, kas ietver esošās importa pielaides un maksimālos atlieku līmeņus, kurus noteikusi Pārtikas kodeksa komisija[31], un kas nodrošina MAL atjaunināšanu un saglabāšanu līmenī, kurš saskaņā ar labu lauksaimniecības praksi nav augstāks par nepieciešamo. Tomēr visu esošo MAL izvērtēšana sākotnēji kavējās, jo attiecīgajā MAL regulas 12. pantā nav noteikts skaidrs procesuālais satvars, lai viena gada laikā no MAL regulas stāšanās spēkā varētu pabeigt spēkā esošo MAL pārskatīšanu attiecībā uz visām apstiprinātajām darbīgajām vielām. Vispirms bija jāizstrādā un ar dalībvalstīm jāsaskaņo tādas procedūras kā uzdevumu/pienākumu sadalījums, termiņi un iespēja noteikt nodevas, kas jāmaksā nozarei, tāpēc radās kavēšanās. Patlaban izvērtēšana norit sekmīgi.

Dažas ieinteresētās personas un dalībvalstis prasīja noteikt īpašus MAL dzīvnieku barībai, zivīm un apstrādātiem produktiem, jo šāda iespēja ir paredzēta MAL regulā. Komisija vēl nav izmantojusi šīs iespējas, jo nav norāžu par potenciālajiem riskiem, kuru dēļ šajā jomā būtu vajadzīga prioritāra rīcība. Mehānismi izpildes pasākumu veikšanai jau ir paredzēti MAL regulā un vispārējos tiesību aktos pārtikas jomā, lai rīkotos gadījumos, kad konkrēti MAL vēl nav noteikti. Arī vispārīgie noteikumi attiecībā uz apstrādātiem produktiem, tostarp apstrādes faktori, jau ir noteikti, un šos noteikumus varētu precizēt saskaņā ar saistītajiem pārtikas jomas tiesību aktiem citās jomās (piem., Regula (EK) Nr. 1881/2006 par piesārņotājiem) un sniegt norādījumus dalībvalstīm (sk. arī 13. izcēlumu).

Kumulatīvā riska novērtēšanas metožu izstrāde, aptverot vairāku ķīmisku vielu vienlaicīgu iedarbību (kokteiļietekme), izrādījās daudz sarežģītāka, nekā šķita sākotnēji, un tā joprojām turpinās. Līdz šim *EFSA* ir noteikusi divas ķīmisko vielu grupas, kas ietekmē attiecīgi nervu sistēmas un vairogdziedzera darbību, un publicēja ziņojumu projektus[32], kuros izklāstīti rezultāti kumulatīvā riska novērtējumam par to atliekām pārtikas produktos[33], ko 2019. gada septembrī iesniedza sabiedriskajai apspriešanai, pēc kuras 2019. gada oktobrī notika ieinteresēto personu pasākums tehniskā līmenī. Paredzams, ka galīgie ziņojumi tiks publicēti 2020. gada aprīlī. Patlaban noris darbs saistībā ar metodikas izstrādes turpināšanu un

[31] http://www.fao.org/fao-who-codexalimentarius/en/.

[32] https://www.efsa.europa.eu/en/consultations/call/public-consultation-draft-efsa-scientific-reports.

[33] https://www.efsa.europa.eu/en/events/event/technical-stakeholder-event-cumulative-risk-assessment-pesticides-food.

kumulatīvu novērtējumu veikšanu citām vielu grupām, kuru galu galā varētu izmantot regulatīvu lēmumu pieņemšanai (piem., MAL noteikšanai un darbīgo vielu apstiprināšanai). *EFSA* un dalībvalstīm būs vajadzīgi ievērojami līdzekļi, lai sekmētu turpmāko metodikas izstrādi. Tāpēc tikai vēlākā posmā būs iespējams novērtēt kumulatīvā riska novērtējuma ietekmi uz cilvēka veselības aizsardzību.

4. Kumulatīvā riska novērtējums

Komisija, *EFSA* un dalībvalstis turpinās izstrādāt kumulatīvā riska novērtēšanas metodiku, lai turpinātu stiprināt patērētāju aizsardzību. Lai paātrinātu virzību, *EFSA* un dalībvalstīm šā uzdevuma izpildei būs jāpiešķir pietiekami daudz līdzekļu.

Komisija un *EFSA* līdz 2020. gada beigām izstrādās rīcības plānu, kurā būs noteiktas prioritātes pašlaik notiekošajam metodes izstrādes darbam un metodikas turpmākai īstenošanai. Plāns tiks izstrādāts, pamatojoties uz esošajām zināšanām, un būs brīvi pielāgojams, lai reaģētu uz zinātnes attīstību un gūto pieredzi.

Lauksaimniecības ekosistēmās būtiski mazinās bioloģiskā daudzveidība, ko uzskatāmi apliecina lauku putnu skaita mazināšanās un kukaiņu populāciju skaita samazināšanās vairākās ES daļās. Nozīmīgs šādas attīstības virzītājs citu faktoru vidū ir pesticīdu izmantošana. Ierobežojot apputeksnētājiem nelabvēlīgu darbīgo vielu, piemēram, neonikotinoīdu, imidakloprīda, klotianidīna, tiametoksāma un tiakloprīda, apstiprināšanu vai neatjaunojot to apstiprinājumus, ir uzlabots vides aizsardzības līmenis. Pesticīdi veicina virszemes ūdeņu un gruntsūdeņu piesārņošanu. Monitoringa dati par Eiropas ūdeņu ķīmisko stāvokli, kas publicēti 2018. gadā, liecina, ka pesticīdu un to metabolītu (bieži vien tās ir "mantotās vielas", kuras vairs neapstiprina) dēļ 6,5 % (no teritorijas) pazemes ūdensobjektu stāvoklis vairs neatbilst laba stāvokļa mērķim, kas noteikts Ūdens pamatdirektīvā[34]. Monitoringa dati liecina, ka pesticīdu piesārņojums virszemes ūdeņos pēdējos gados ir samazinājies (lai gan monitorings ir veikts tikai nelielam skaitam vielu), tādējādi norādot, ka *PPP* regulai, šķiet, ir pozitīva ietekme uz ūdens vides aizsardzību. Mazāk monitoringa datu ir pieejams par citiem vides segmentiem, piemēram, augsni vai dzīvniekiem, augiem un cilvēkiem (biomonitorings). Iegūstot vairāk monitoringa datu, būs iespējams pārbaudīt, vai riska novērtējumā prognozētie modeļi ir pareizi un/vai riska mazināšanas pasākumi ir rezultatīvi.

5. Vides monitorings un biomonitorings

Lai sasniegtu zaļā kursa rezultātus, Komisija pastiprināti uzraudzīs koncentrāciju vidē un tās ietekmi. Proti, gadījumos, kad tas tiks atzīts par lietderīgu, Komisija noteiks, ka, pieņemot apstiprinājuma lēmumus, ir jāveic darbīgo vielu (un/vai to metabolītu) klātbūtnes uzraudzība vides segmentos. Turklāt Komisija izpētīs iespēju pastiprināti uzraudzīt koncentrāciju augsnē, iekļaujot pesticīdus Zemes izmantošanas un zemes pārklājuma statistiskajā apsekojumā (*LUCAS*)[35], ko veic ES.

Komisija īsteno Eiropas Parlamentā saskaņoto izmēģinājuma projektu par vides monitoringu attiecībā uz pesticīdu izmantošanu, veicot medus bišu novērošanu. Tika izraudzīts darbuzņēmējs, un 2018. gada beigās sākās projekta īstenošana[36].

[34] https://www.eea.europa.eu/publications/state-of-water.
[35] https://esdac.jrc.ec.europa.eu/projects/lucas/.
[36] https://www.insignia-bee.eu/.

Saistībā ar Eiropas biomonitoringa programmu *HBM4EU*[37] Komisija ir ieteikusi prioritāras darbīgās vielas un tā rīkosies arī turpmāk.

Nosakot ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, pesticīdu radītā iedarbība papildina iedarbību, ko rada pašreizējā lauksaimnieciskās ražošanas sistēma, kad lielās platībās tiek audzētas monokultūras, kurām vajadzīgs aizvien lielāks pesticīdu daudzums, kā arī citi faktori, kas ietekmē ainavas.

Dažas ieinteresētās personas kritizē to, ka patlaban riska novērtējumā iekļautais nemērķa sugu tvērums ir pārāk nepilnīgs, lai aptvertu visas attiecīgās grupas.

Ir vajadzīgi turpmāki pētījumi, un ir jāizstrādā novērtēšanas metodes, lai ņemtu vērā kumulatīvos riskus un tādējādi labāk izprastu pesticīdu faktisko ietekmi uz populācijām, daudzveidību sugas robežās un starp sugām, kā arī sugu un ekosistēmas pakalpojumu saistību.

6. Definēt vides aizsardzības mērķus un atjaunot vadlīnijas

Lai riska novērtēšanas procesā pilnīgāk iekļautu bioloģiskās daudzveidības apsvērumus, Komisija kopā ar *EFSA* sekmīgi izstrādā metodiku konkrētu vides aizsardzības mērķu definēšanai. Rīkojot darbsemināru dalībvalstu riska novērtētājiem un riska pārvaldītājiem, kā arī visām attiecīgajām ieinteresēto personu grupām, aizsardzības mērķi tiks saskaņoti iekļaujošā procesā, kas sākās 2019. gadā.

Lai atspoguļotu jaunākos zinātnes atklājumus, Komisija turpinās atjaunināt vadlīnijas attiecībā uz riska novērtēšanas metodiku, cita starpā izvērtējot, vai ir iekļautas visas nemērķa sugas, un aicina dalībvalstis un *EFSA* sadarboties.

Komisija saistībā ar programmu "Apvārsnis Eiropa" plānos uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus pētniecības projektiem par metodiku kumulatīvo risku un pesticīdu ietekmes uz ekosistēmām novērtēšanai.

2.2 KONKURĒTSPĒJA UN IEKŠĒJAIS TIRGUS

Pierādījumi par *PPP* regulas ietekmi uz lauksaimniecisko ražošanu ES joprojām ir nepārliecinoši, jo to ietekmē dažādi faktori. Audzētāji pauž neapmierinātību par to, ka ES trūkst augu aizsardzības līdzekļu, lai gan apstiprināto darbīgo vielu skaits faktiski ir palielinājies no 427 vielām 2011. gadā līdz 484 vielām 2018. gadā un pieejamo augu aizsardzības līdzekļu skaits ir palielinājies vairākumā dalībvalstu.

Samazinās to MVU skaits, kuri ražo augu aizsardzības līdzekļus un citas lauksaimniecības ķimikālijas, un šo tendenci ir veicinājušas augstās regulatīvās prasības. MVU uzskata, ka datu prasības un novērtēšanas procedūras ir nesamērīgas, jo šādu uzņēmumu darbības jomā parasti ir biopesticīdi un citi potenciāli zema riska risinājumi (sk. arī 11. izcēlumu, 2.5. punktu).

Augu aizsardzības līdzekļu atļauju izsniegšanas zonālā sistēma zināmā mērā ir bijusi efektīva un ir palielinājusi vairākumā dalībvalstu pieejamo augu aizsardzības līdzekļu daudzumu, tomēr tā nedarbojas tik labi, kā tika gaidīts. Augu aizsardzības līdzekļu atļauju piešķiršana, savstarpēji atzīstot citu dalībvalstu piešķirtās atļaujas, ir samazinājusi nodevas pieteikumu iesniedzējiem un arī slogu dalībvalstīm. Turklāt dalībvalstīs, kas izmanto savstarpēju atzīšanu, ir palielinājies tirgū pieejamo augu aizsardzības līdzekļu daudzums. Tomēr augu aizsardzības līdzekļu atļauju savstarpējas atzīšanas faktiskās izmantošanas apmērs

[37] https://www.hbm4eu.eu/: https://cordis.europa.eu/project/id/733032/.

dalībvalstīs un zonās ir krasi atšķirīgs. Galvenie iemesli ir valstu īpašās (vai papildu) prasības, nesaskaņota novērtēšanas metodika, sadarbības un koordinācijas trūkums, kā arī nelietderīgs darba patēriņš, komentējot darbu, ko zonālajā novērtēšanas procesā veikuši citi novērtētāji, — visu minēto iemeslu dēļ tiek dublēts darbs un kavējas process. Aizvien vairāk izmantojot zonālo atļauju piešķiršanu un atļauju savstarpējo atzīšanu, samazinātos darba dublēšana, atbrīvotos resursi, kā arī augu aizsardzības līdzekļi ātrāk varētu piekļūt tirgum.

7. Uzlabot augu aizsardzības līdzekļu atļauju piešķiršanas zonālo sistēmu

Komisija iesaka dalībvalstīm pazemināt vai atcelt augu aizsardzības līdzekļu atļauju piešķiršanas valsts prasības un censties neatkārtot jau veiktos novērtējumus.

Lai uzlabotu sadarbību un saskaņošanu, Komisija aicina dalībvalstis palielināt attiecīgo zonu koordinācijas komitejām paredzētos centienus un līdzekļus. Komisija iesaka dalībvalstīm lietderīgāk iesaistīt Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgās komitejas Pēcapstiprināšanas jautājumu darba grupu, lai likvidētu neatbilstības, kā tas jau ir darīts arī koordinācijas grupā, kas izveidota saskaņā ar Biocīdu regulu[38].

Maziem lietojumiem nav pieejams pietiekams augu aizsardzības līdzekļu daudzums[39], un dalībvalstis nepilnīgi izmanto esošos noteikumus, kuru nolūks ir atvieglot atļauju saņemšanu šādiem lietojumiem. Dalībvalstu sadarbība, izmēģinājumu koordinēšana un citu dalībvalstu novērtēto datu par atliekām atzīšana, kā arī trešās valstīs veikto atlieku līmeņa noteikšanas izmēģinājumu atzīšana nav pietiekama. Lai atrisinātu šo problēmu, dalībvalstis nepagarina atļauto augu aizsardzības līdzekļu pašreizējo lietošanas ilgumu, bet izmanto ārkārtas atļaujas.

8. Risinājumi mazajiem lietojumiem

Komisija aicina dalībvalstis labāk izmantot esošos *PPP* regulas noteikumus, lai atļauto *PPP* lietošanas jomu paplašinātu attiecībā uz mazajiem lietojumiem. Komisija arī turpinās regulāri atjaunināt spēkā esošās MAL Ekstrapolācijas vadlīnijas, lai atvieglotu MAL noteikšanu mazām kultūraugu platībām.

Komisija iesaka dalībvalstīm pārskatīt nodevas, ko piemēro atļauju tvēruma paplašināšanai attiecībā uz mazajiem lietojumiem, un tās pazemināt, lai mudinātu nozari vai lietotāju organizācijas iesniegt vairāk pieteikumu.

Komisija aicina dalībvalstis nodrošināt ilgtermiņa finansējumu Mazo lietojumu koordinācijas platformai saskaņā ar priekšlikumu, kas tika apspriests Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes 2017. gada 9. oktobra sanāksmē[40].

2.3 ĀRKĀRTAS ATĻAUJAS

PPP regulas 53. pantā ir noteikts, ka tad, ja radies augu veselības apdraudējums, ko nevar novērst ar citiem pieņemamiem līdzekļiem, atļauju lietot augu aizsardzības līdzekļus tā novēršanai dalībvalstis var piešķirt, neveicot parasto atļaujas piešķiršanas procedūru. Kopš 2011. gada šādu ārkārtas atļauju skaits ir pieaudzis par 300 %. Par jomu, kurā piemēro ārkārtas atļaujas, dati nav pieejami. Tā kā vairāk nekā 90 % ārkārtas atļauju ir piešķirtas augu aizsardzības līdzekļiem, kuros ir apstiprinātas darbīgās vielas, dalībvalstis, šķiet, ārkārtas

[38] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 528/2012 (2012. gada 22. maijs) par biocīdu piedāvāšanu tirgū un lietošanu (OV L 167, 27.6.2012., 1. lpp.).

[39] "Mazais lietojums" ir augu aizsardzības līdzekļa lietošana kultūraugiem, kurus dalībvalstī vai nu neaudzē lielās platībās, vai audzē lielās platībās, taču attiecībā uz tiem ir jāizpilda ārkārtējas augu aizsardzības vajadzības. Mazie lietojumi bieži vien ir ekonomiski ļoti izdevīgi lauksaimniekiem, taču nozarei parasti tie nav ekonomiski nozīmīgi, jo vai nu platība ir ierobežota, vai nav iespējams paredzēt ārkārtēju augu aizsardzības vajadzību.

[40] Lauksaimniecības un zivsaimniecības padome, 2017. gada 9. oktobris: https://www.consilium.europa.eu/media/31740/st12959en17.pdf.

atļaujas izmanto, lai saīsinātu augu aizsardzības līdzekļu atļaušanas procedūru un savstarpēji atzītu atļaujas, iekļaujot arī mazos lietojumus, kā izklāstīts 2.2. punktā. Dažas ārkārtas atļaujas gadu pēc gada tiek piešķirtas atkārtoti. Turklāt ieinteresētās personas pauda neapmierinātību ar to, ka pieteikumu iesniegšanas procedūra MAL noteikšanai ārkārtas atļauju gadījumā ir pārāk ilga.

9. Stingrāk uzraudzīt ārkārtas atļauju piešķiršanu

Lai uzlabotu pārredzamību un nodrošinātu labāku publisko kontroli, Komisija kopš 2020. gada 3. februāra visus no dalībvalstīm saņemtos paziņojumus par piešķirtajām ārkārtas atļaujām publicē[41] Augu aizsardzības līdzekļu atļauju pieteikumu pārvaldības sistēmas (*PPPAMS*[42]) publiskajā saskarnē. Komisija turpinās darbu, lai līdz 2022. gada beigām panāktu Augu aizsardzības līdzekļu atļauju pieteikumu pārvaldības sistēmas (*PPPAMS*) pilnīgu ieviešanu attiecībā uz visām atļaujām un ar īstenošanas regulu nodrošinātu tās obligātu lietošanu.

Komisija pilnveidos saskaņoto riska indikatoru Nr. 2, kas noteikts saskaņā ar Direktīvu par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu, lai ņemtu vērā teritorijas, kurās izmanto augu aizsardzības līdzekļus, kam piešķirtas ārkārtas atļaujas.

Komisija turpinās strādāt kopā ar dalībvalstīm, lai līdz 2020. gada vidum uzlabotu attiecīgos norādījumus par ārkārtas atļaujām, precizējot kritērijus, saskaņā ar kuriem var piešķirt ārkārtas atļaujas. Vajadzības gadījumā Komisija apsvērs iespēju pieņemt īstenošanas regulu, ar ko šādus kritērijus noteiks juridiski saistošā veidā.

Komisija ir arī pastiprinājusi dalībvalstu piešķirto ārkārtas atļauju pārraudzību, saskaņā ar *PPP* regulas 53. panta 2. punkta noteikumiem pieprasot *EFSA* sniegt atzinumus par ārkārtas atļauju pamatojumu. Attiecīgos gadījumos Komisija turpinās ierosināt lēmumus saskaņā ar minētās regulas 53. panta 3. punktu, liedzot dalībvalstīm piešķirt nepamatotas ārkārtas atļaujas[43].

2.4 IZMĒĢINĀJUMI AR MUGURKAULNIEKIEM

Izmēģinājumu un pētījumu ziņojumu koplietošana ir svarīgs elements, kas mazina izmēģinājumus ar dzīvniekiem. Lai gan ar mugurkaulniekiem veikto kopīgoto pētījumu skaits, kā bija paredzēts, ir palielinājies, sākotnējie dati liecina, ka kopējais ar mugurkaulniekiem veikto izmēģinājumu skaits nav samazinājies. Tas izskaidrojams ar to, ka ir palielinājies darbīgo vielu apstiprināšanai vajadzīgo zinātnisko pierādījumu daudzums. Nav sagaidāms, ka situācija uzlabosies, jo turpmāk vielu iedarbības novērtēšanai būs vajadzīgs aizvien lielāks zinātnisko pierādījumu daudzums, piemēram, par iedarbību uz endokrīno sistēmu un par metabolītiem. Turklāt prasība par visu darbīgo vielu periodisku atkārtotu novērtēšanu var palielināt vai saglabāt vajadzību veikt *in vivo* izmēģinājumus.

10. Vēl vairāk samazināt nepieciešamību veikt izmēģinājumus ar mugurkaulniekiem

[41] https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/ppp.

[42] IT sistēma, kas izstrādāta, lai pieteikumu iesniedzēji varētu sagatavot pieteikumus augu aizsardzības līdzekļu atļauju saņemšanai un iesniegt tos novērtēšanai. https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/authorisation_of_ppp/pppams_en.

[43] Komisija 2019. gada maijā ierosināja divus lēmumu projektus, ar kuriem divām dalībvalstīm aizliedz vēlreiz piešķirt atkārtoti izdotas ārkārtas atļaujas, kuras *EFSA* atzina par nepamatotām un kuras tika piešķirtas attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļiem, kuru sastāvā ir neonikotinoīdi. Lēmumu projekti 2019. gada oktobrī tika iesniegti balsošanai Augu, dzīvnieku, pārtikas aprites un dzīvnieku barības pastāvīgajā komitejā, kas abos gadījumos atzinumu nesniedza. Arī vēlāk pēc balsošanas pārsūdzības komitejā atzinums netika sniegts. Tomēr Komisija 2020. gada 3. februārī minētos lēmumus pieņēma: Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/152 un Komisijas Īstenošanas lēmumu (ES) 2020/153 (OV L 33, 5.2.2020., 16. un 19. lpp.).

Komisija turpinās centienus samazināt izmēģinājumus ar mugurkaulniekiem, veicinot tādu testēšanas stratēģiju izstrādi un validēšanu, kurās izmanto izmēģinājumiem ar dzīvniekiem alternatīvas metodes, finansējot pētniecības projektus programmā "Apvārsnis 2020"[44] un izmantojot Eiropas Partnerību alternatīvu pieeju izstrādei attiecībā uz testēšanu ar dzīvniekiem (*EPAA*[45]). Eiropas Savienības References laboratorija dzīvnieku testēšanas alternatīvām (*EURL ECVAM*) aktīvi atbalsta zinātniskiem mērķiem izmantojamo dzīvnieku aizsardzību. Komisija ir apņēmusies paziņojumos, kas pievienoti datu prasībām, iekļaut pieejamās validētās alternatīvās testēšanas metodes, lai pakāpeniski izbeigtu izmēģinājumus ar dzīvniekiem, kā noteikts *PPP* regulā[46].

2.5 AUGU AIZSARDZĪBAS ILGTSPĒJA UN ZEMA RISKA AUGU AIZSARDZĪBAS LĪDZEKĻI

PPP regula un MAL regula palīdz sasniegt dažus ilgtspējīgas attīstības mērķus[47], jo īpaši 2. mērķi "Novērsts bads", 3. mērķi "Laba veselība", 6. mērķi "Tīrs ūdens un piemēroti sanitārie apstākļi", 12. mērķi "Atbildīgs patēriņš un ražošana", 14. mērķi "Dzīvība ūdenī" un 15. mērķi "Dzīvība uz sauszemes", saskaņā ar kuriem ir jāmazina pārtikas primārās ražošanas apdraudējums un vienlaikus jānodrošina, ka pārtika un dzīvnieku barība ir droša un nerada bioloģisku un ķīmisku apdraudējumu.

PPP regulas noteikumi, ar kuriem veicina zema riska darbīgo vielu un līdzekļu izmantošanu, šim nolūkam atbilst tikai daļēji. Pamatvielu, zema riska augu aizsardzības līdzekļu, kā arī mikroorganismu pieejamība ir pieaugusi, taču ieinteresētās personas uzskata, ka tas nav pietiekami un ka apstiprināšanas / atļauju piešķiršanas procedūras ir pārāk ilgas. Lai gan Komisija un dažas dalībvalstis ir veikušas virkni darbību, lai paātrinātu procedūras zema riska augu aizsardzības līdzekļu laišanai tirgū, sagaidāms, ka to ietekme parādīsies tikai nākotnē[48].

Turklāt jaunajām pieteikumu iesniegšanas metodēm (piem., robotika un digitalizācija) ir potenciāls ievērojami samazināt pesticīdu lietošanas radītos riskus.

11. Veicināt ilgtspējīgu augu aizsardzību, zema riska risinājumus un efektīvu riska mazināšanu

Eiropas zaļais kurss un stratēģija "no lauka līdz galdam" pesticīdu atkarības mazināšanu un zema riska vielu attīstību ir padarījuši par prioritāti. Pirmais minētais jautājums tiks risināts saistībā ar Direktīvu par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu. Attiecībā uz otru jautājumu Komisija paātrinās darbu, kas sākts kopā ar dalībvalstīm un *EFSA*, lai līdz 2020. gada beigām atjauninātu mikroorganismiem piemērojamās datu prasības un novērtēšanas metodiku. Apsverot iespēju ieviest īpašus noteikumus attiecībā uz pesticīdu atliekām (sk. arī 14. izcēlumu), tiks ņemtas vērā arī mikroorganismu un citu zema riska augu aizsardzības līdzekļu konkrētās īpašības.

---

[44] Piemēram, nesen atlasītie projekti, kuru mērķis ir izstrādāt jaunas metodes un testēšanas stratēģijas, lai identificētu vielas, kas izraisa endokrīnās sistēmas darbības traucējumus: *ATHENA* un *SCREENED* par vairogdziedzera hormonu darbības traucējumiem, *EDCMET* un *OBERON* par vielmaiņas traucējumiem, *ENDPOINTS* par ontoģenētisko neirotoksicitāti, *FREIA* par toksisko ietekmi uz sievietes reproduktīvo sistēmu.

[45] *EPAA* ir piecu Eiropas Komisijas ģenerāldirektorātu un 8 nozares apvienību privātā un publiskā sektora partnerība.

[46] Komisijas paziņojums, īstenojot Komisijas Regulu (ES) Nr. 283/2013 (2013. gada 1. marts), ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1107/2009 par augu aizsardzības līdzekļu laišanu tirgū nosaka datu prasības attiecībā uz darbīgajām vielām (OV C 95, 3.4.2013., 1. lpp.).

[47] ANO Rezolūcija A/RES/70/1.

[48] Darbības plānu, kurā ir 40 darbības, Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padome apstiprināja 2016. gada jūnijā (http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10041-2016-REV-1/en/pdf). Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomei 2019. gada jūlijā tika iesniegts progresa ziņojums, kurā konstatēts, ka dalībvalstu darbības ir īstenotas tikai daļēji un katrā dalībvalstī krasi atšķirīgi (http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10238-2019-INIT/en/pdf).

Lai stiprinātu dalībvalstu speciālās zināšanas par mikroorganismu un citu biopesticīdu pieteikumu novērtēšanu, Komisija 2020. gadā sāks un finansēs ciklu "Labāka apmācība drošākai pārtikai" (*BTSF*).

Komisija jau ir pārbaudījusi Lauksaimniecības un zivsaimniecības ministru padomes norādīto darba plānu, lai paātrinātu zema riska vielu un līdzekļu pieejamību un uzlabotu dalībvalstīs informācijas koplietošanu par integrēto augu aizsardzību. Komisija aicina dalībvalstis stiprināt apņemšanos īstenot tām uzticētās darbības, ņemot vērā Padomei 2019. gada jūlijā iesniegto progresa ziņojumu.

Komisija veicinās pamatvielu pieejamību, piemēram, precizējot to apstiprināšanas procedūras un termiņus un pārbaudot iespējas sniegt precīzāku informāciju par to lietderīgumu augu aizsardzības kontekstā.

Komisija turpinās piešķirt finansējumu saskaņā ar pētniecības pamatprogrammām[49], lai izstrādātu ilgtspējīgākas augu aizsardzības metodes un tehnoloģijas, kas samazinās lietošanas apjomu un riskus, piemēram, tādas metodes kā kaitīgo organismu monitorings, modeļu prognozēšana, digitalizēti lauksaimniecības paņēmieni un jauns precīzās uzneses aprīkojums. Komisija stingri mudina dalībvalstis savos KLP stratēģiskajos plānos atbalstīt pārvaldības saistības un ieguldījumus, lai īstenotu metodes un paņēmienus, kuru mērķis ir mazināt pesticīdu izmantošanu un izmantot alternatīvas metodes.

Komisija turpinās 2019. gadā kopā ar dalībvalstīm un *EFSA* sākto darbu, kura mērķis ir novērtēt riska mazināšanas pasākumu potenciālu, tostarp jaunus lietošanas paņēmienus, lai saskaņotu dalībvalstu riska mazināšanas potenciāla novērtēšanu.

2.6 IZPILDE

Dalībvalstis *PPP* regulu īsteno atšķirīgi, un tas negatīvi ietekmē kopējo rezultativitāti. Aplēses liecina, ka ES tirgū ir apmēram 10 % nelikumīgu un viltotu augu aizsardzības līdzekļu, un tas rada bažas, jo tādējādi var tikt pazemināts jau sasniegtais cilvēka veselības un vides aizsardzības līmenis.

12. *PPP* regulas labāka īstenošana

Komisija aicina dalībvalstis vairot informētību par riskiem, ko rada nelikumīgi un viltoti augu aizsardzības līdzekļi, un uzlabot un pastiprināt izpildes centienus nozarē, tostarp arī attiecībā uz pesticīdu pareizu lietošanu, un apsvērt iespēju pārskatīt neizpildes gadījumā piemērojamo sodu apmēru. Komisija ir sākusi apspriešanos ar dalībvalstīm, lai noskaidrotu, vai, izmantojot Regulā (ES) 2017/625 par oficiālajām kontrolēm piešķirtās pilnvaras, ir jānosaka konkrētākas prasības attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļiem.

MAL regula nodrošina, ka dalībvalstis izpildes pasākumus var veikt attiecībā uz visām iespējamajām pesticīdu un preču kombinācijām. Ja nav noteikts konkrēts MAL, automātiski piemēro tā saukto sākotnējo MAL vērtību, proti, 0,01 mg/kg. Nosakot MAL visām pesticīdu un preču kombinācijām, tiks nodrošināta maksimāla patērētāju aizsardzība. MAL regula attiecas arī uz divējādi/daudzējādi izmantojamām vielām, t. i., vielām, kuras izmanto dažādiem nolūkiem (piem., gan kā pesticīdus, gan kā veterinārmedicīnas zāles vai biocīdus), kā arī uz vielām, kuras iepriekš ir izmantotas kā pesticīdi, bet šādi vairs netiek izmantotas.

[49] Patlaban programmā "Apvārsnis 2020" īstenotie projekti cita starpā ir šādi: *OPTIMA*, *VIRO-PLANT*, *SUPER-PEST*, *INNOSETA*. Tajos tiek meklēti jauni augu aizsardzības risinājumi, tostarp bioloģiskas (piem., mikroorganismi, bakulovīrusi, augu ekstrakti) un neķīmiskas alternatīvas (piem., profilakse, monitorings, mehāniski paņēmieni), lai papildinātu lauksaimniekiem pieejamo zema riska līdzekļu portfeli.

Tādos gadījumos var piemērot sākotnējo MAL vērtību 0,01 mg/kg un paraugos var konstatēt neatbilstību šim līmenim pat tajos gadījumos, kad pārtikā atrastās atliekas nav radušās no augu aizsardzības līdzekļiem. Praksē tas ir radījis izpildes problēmas, piemēram, gadījumos, kad biocīdus izmanto dzeramā ūdens dezinfekcijai, apstrādei vai vides piesārņojuma gadījumos. MAL regulā ir noteikti arī daži MAL, kas neatbilst līmeņiem, kuri tai pašai vielas un preces kombinācijai noteikti nozares tiesību aktos (piem., tiesību aktos attiecībā uz veterinārmedicīnas zālēm). Minētās problēmas zināmā mērā var atrisināt, izmantojot esošo tiesisko regulējumu, piemēram, var noteikt pagaidu MAL, pamatojoties uz monitoringa datiem, lai ņemtu vērā citus izmantošanas veidus. Tomēr praksē efektivitāti mazina tas, ka MAL regulā pagaidu MAL ir atļauts noteikt tikai dažos izņēmuma gadījumos, kas tomēr nav pienācīgi definēti, tāpēc, lai varētu sākt rīkoties, riska pārvaldniekiem ir jāiesaistās ilgās diskusijās. Citi risinājumi: dažādos nozaru tiesību aktos var pielīdzināt patērētājiem drošus MAL un izstrādāt ES un starptautiskā līmenī saskaņotu metodiku, piemēram, iedarbības novērtēšanai.

Jau ir izstrādāti arī vispārīgi noteikumi attiecībā uz apstrādātiem produktiem, tostarp apstrādes faktoriem, taču šie noteikumi vēl būtu jāprecizē. Dalībvalstīm varētu sniegt vairāk norādījumu par to, kā izmantot konkrētāku informāciju, ko sniedz pārtikas nozares dalībnieki. Tas būtu saskaņā ar attiecīgajiem pārtikas jomas tiesību aktiem citās jomās (piem., Regula (EK) Nr. 1881/2006 par piesārņotājiem).

13. MAL regulas labāka īstenošana

Lai novērstu nepareizu interpretāciju, Komisija līdz 2021. gada beigām precizēs jēdziena "izņēmuma gadījumi" piemērošanu attiecībā uz pagaidu MAL noteikšanu.

Komisija izpētīs, kā varētu nodrošināt iespēju atzīt konkrētus MAL, kas noteikti saskaņā ar citu tiesisko regulējumu (piem., vielām, kuras izmanto arī kā veterinārmedicīnas zāles) un kas ir atzīti par patērētājiem drošiem, un atbalstīs diskusijas, kuras notiek ES un starptautiskā līmenī, lai izstrādātu harmonizētu un saskaņotu iedarbības novērtēšanas procedūru.

Komisija līdz 2021. gada beigām precizēs MAL regulas noteikumus un sniegs dalībvalstīm norādījumus par to, kā pārtikas nozares dalībnieku norādītos ražošanas faktorus varētu ņemt vērā, pieņemot lēmumus par izpildi.

2.7 ĀTRĀKA REAĢĒŠANA MAL REGULAS KONTEKSTĀ UZ POTENCIĀLĀM PROBLĒMĀM UN TEHNIKAS ATTĪSTĪBU

Pašlaik spēkā esošos MAL regulas noteikumus nevar pietiekami elastīgi pielāgot tehnikas attīstībai, piemēram, gadījumos, kad darbīgās vielas nav ķīmiskas vielas, bet ir, piemēram, mikroorganismi. Pieņem, ka zinātnes un tehnikas attīstība varētu radīt tādas jaunas potenciālas problēmas kā nanopesticīdi, MAL noteikšana lielām vielu grupām pēc kumulatīvā riska novērtējuma utt.

14. Ātrāka reaģēšana uz potenciālām MAL problēmām un tehnikas attīstību

Komisija 2020. gadā sāks izpētīt iespējamos praktiskos risinājumus, lai jaunās darbīgās vielas, kurām ir dažādas īpašības, integrētu spēkā esošās MAL regulas pielikumos, kas bija izstrādāti galvenokārt attiecībā uz atsevišķām ķīmiskām vielām.

2.8 STARPTAUTISKĀ TIRDZNIECĪBA

Starptautiskā līmenī ES stingro pieeju attiecībā uz pesticīdiem bieži ir kritizējušas vairākas trešās valstis, kas apgalvo, ka atsevišķi ES tiesiskā regulējuma aspekti un prakse neatbilst Pasaules Tirdzniecības organizācijas Līgumam par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu (*WTO-SPS*) un ir pārāk ierobežojoši. Patlaban mūsu galvenie tirdzniecības

partneri pārtikas ražošanā, arī eksportam uz ES, izmanto lielu daudzumu pesticīdu un ne vienmēr piemēro tos pašus vides aizsardzības standartus, kurus piemēro ES (piem., saistībā ar ietekmi uz bitēm).

Pieaug spriedze starp Eiropas patērētāju cerībām, ka importētā pārtika nedrīkst saturēt pesticīdus, kas nav apstiprināti ES, un ES starptautiskajām saistībām, jo īpaši saistībā ar PTO. ES regulāri MAL regulā iekļauj robežvērtības, kas saskaņotas Pārtikas kodeksā, tādējādi atvieglojot starptautisko tirdzniecību. Vienlaikus ES ir vērojama kritiska nostāja attiecībā uz to, ka patērētājiem droši MAL ir noteikti neapstiprinātām darbīgajām vielām (tā dēvētās "importa pielaides"), piemēram, gadījumos, kad ES lēmumu par neapstiprināšanu bija pieņēmusi nevis sabiedrības veselības apsvērumu dēļ, bet gan, piemēram, pamatojoties uz vides riskiem. Tāpēc ir iespējams importēt produktus, kas apstrādāti ar darbīgajām vielām, kuras nav pieejamas ES lauksaimniekiem, tādējādi negatīvi ietekmējot ne vien ES lauksaimniecības konkurētspēju, bet arī vidi trešās valstīs. Visbeidzot, daļu no šīs spriedzes rada arī tas, ka *PPP* regulas izslēgšanas kritēriji bieži tiek arī apstrīdēti starptautiskā līmenī gan divpusēji, gan saistībā ar PTO, jo trešās valstis uzskata, ka tie var radīt ievērojamu ietekmi uz tirdzniecību.

Lai informētu nozares dalībniekus un trešās valstis, Komisija un *EFSA* sniedz sākotnējo informāciju par norisēm saistībā ar darbīgo vielu apstiprināšanu, kas vēlāk, iespējams, varētu izraisīt MAL pazemināšanu. Neraugoties uz šo agrīno brīdināšanu, tirdzniecības partneri importa pielaides pieteikumus bieži iesniedz novēloti, lai izvairītos no tirdzniecības traucējumiem, un kritizē ES, jo uzskata, ka MAL samazināšanas dēļ importa pielaižu noteikšanai pieejamais laiks ir pārāk īss.

Saskaņā ar *PPP* regulas noteikumiem ES brīvā apgrozībā ir atļauts laist apstrādātas sēklas, ja vismaz vienā dalībvalstī ir izsniegta vismaz viena atļauja. Tomēr patlaban nav vienotas nostājas attiecībā uz to, vai eksportam paredzētās sēklas ir iespējams apstrādāt ar darbīgo vielu, kas nav apstiprināta ES, — dažas dalībvalstis uzskata, ka tas ir iespējams, savukārt dažas citas dalībvalstis un Komisija tā neuzskata.

15. Izmantot zaļo diplomātiju, lai popularizētu mūsu zaļo programmu pesticīdu jomā

Saskaņā ar paziņojumu par zaļo kursu ES izmantos visus diplomātijas, tirdzniecības politikas un attīstības atbalsta instrumentus, lai cik vien drīz iespējams pakāpeniski izbeigtu izmantot pesticīdus, kuri vairs nav atļauti ES, un pasaules līmenī veicinātu zema riska vielu un pesticīdiem alternatīvu risinājumu izmantošanu. Lai palielinātu vides ieguvumus un ES uzņēmējiem nodrošinātu vienlīdzīgus konkurences apstākļus, darbības, ko veic ES, ir svarīgi veikt arī ārpus ES. Turklāt Komisija apsvērs, kā iekļaut vides aspektus, novērtējot importa pielaižu pieprasījumus vielām, kuras vairs nav atļautas ES, vienlaikus ievērojot PTO standartus un saistības. Vajadzības gadījumā Komisija apsvērs iespēju MAL regulu pārskatīt, lai stiprinātu tās vides dimensiju un panāktu atbilstīgu saskaņošanu ar pesticīdu apstiprināšanas procesu.

ES arī izmantos diskusijas starptautiskos forumos, tostarp PTO *SPS* komitejā un Pārtikas kodeksa komitejā, lai izskaidrotu pieeju, ko ES izmanto attiecībā uz pesticīdiem, un mudinās trešās valstis pieņemt līdzīgu pieeju.

ES centīsies veidot zaļās alianses ar citiem pasaules reģioniem. Īpaša uzmanība tiks pievērsta kaimiņvalstīm. Komisija arī centīsies rast iespēju sekmēt konkrētu attīstības fondu izmantošanu, lai atbalstītu, piemēram, Andu un Centrālamerikas valstis, kuras ir prasījušas ES atbalstu, lai palīdzētu tām samazināt pesticīdu izmantošanu augļkopībā. ES izmantos diskusijas saistībā ar brīvās tirdzniecības nolīgumiem, lai pesticīdu jomā veicinātu metožu

konverģenci un turpmākajos brīvās tirdzniecības nolīgumos iekļautu noteikumus, kas šajā jomā palīdzētu panākt vienādus standartus.

Komisija pastiprinās informēšanu par *PPP* regulas ietekmi uz MAL, kā arī par dažādu procedūru izpildes grafiku, lai ES sistēmu padarītu paredzamāku trešām valstīm, arī attiecībā uz izslēgšanas kritērijiem.

Komisija turpinās starptautiskā līmenī piedalīties riska novērtējuma un riska pārvaldības metodikas izstrādē, lai atvieglotu MAL pielīdzināšanu robežvērtībām, kas saskaņotas Pārtikas kodeksā, un pēc importa pielaides pieprasījumu saņemšanas noteiktu MAL.

Komisija turpinās centienus dalībvalstīs veidot vienotu izpratni par eksportam paredzēto sēklu apstrādi ar darbīgo vielu, kas nav apstiprināta ES (sk. arī 3.1. punktu).

Lai informētu par ES regulām pesticīdu jomā, mazinātu lauksaimniecisko paņēmienu atšķirības un veicinātu vecāku un toksiskāku vielu aizstāšanu ar alternatīvām selektīvām un mazāk toksiskām vielām, Komisija turpinās finansēt programmu "Labāka apmācība drošākai pārtikai" (*BTSF*) trešās valstīs.

2.9 IEKŠĒJĀ SASKAŅOTĪBA UN KONSEKVENCE AR CITIEM ES TIESĪBU AKTIEM

Kopumā *PPP* regula un MAL regula ir savstarpēji saskaņotas un konsekventas. Viens vērā ņemams izņēmums ir izslēgšanas kritēriji, kas nav atspoguļoti MAL regulā. Tas ir radījis neskaidrību attiecībā uz MAL gadījumos, kad izslēgšanas kritēriju dēļ darbīgās vielas atļauja nav atjaunota saskaņā ar *PPP* regulu. To var atrisināt, attiecīgajām vielām precizējot izslēgšanas kritēriju ietekmi uz MAL un dažādu procedūru izpildes grafiku, lai uzlabotu paredzamību trešām valstīm (sk. 15. izcēlumu).

Vēl viens izņēmums ir MAL pārskatīšanas mijiedarbība ar darbīgo vielu atļauju atjaunošanu, kas atšķirīgo izpildes grafiku dēļ ir radījusi lieku administratīvo slogu, kā arī dalībvalstu, *EFSA* un Komisijas darba dublēšanu.

Saskanība ar citām ES politikas jomām ne vienmēr ir nodrošināta, un ir apzinātas problēmas saistībā ar politiku attiecībā uz zīdaiņiem un maziem bērniem paredzētu pārtiku (piem., termina "pesticīdu atliekas" definīcija), higiēnas politiku un ķimikāliju jomas tiesību aktiem saistībā ar kritērijiem, ko piemēro, lai noteiktu, vai viela ir noturīga.

16. Uzlabot iekšējo saskaņotību un atbilstību ES tiesību aktiem

Komisija turpinās strādāt kopā ar dalībvalstīm un *EFSA*, lai uzlabotu darbīgo vielu atļaujas atjaunošanas procedūras un MAL pārskatīšanas procesa saskaņošanu nolūkā panākt efektivitāti un novērst pārklāšanos un pretrunīgus rezultātus. Tas attiecas gan uz termiņiem, gan uz dalībvalstu pienākumiem.

Komisija attiecībā uz zīdaiņu un mazu bērnu pārtiku attiecīgos tiesību aktu noteikumus pielīdzinās MAL regulai, lai panāktu to konsekvenci un atjauninātu tos atbilstīgi jaunākajiem tehniskajiem standartiem.

3 SECINĀJUMS

Jomas ieinteresētās personas uzskata, ka tiesību aktu prasības attiecībā uz pesticīdiem ES ir vienas no stingrākajām pasaulē. Novērtējums, kas sīki izklāstīts pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā, parāda, ka *PPP* regula un MAL regula nodrošina cilvēka veselības un vides aizsardzību un kopumā ir rezultatīvas, lai gan to īstenošanu vēl ir jāturpina uzlabot. Pēc darbīgo vielu skaita samazināšanas, kas tika veikta saskaņā ar

Direktīvu 91/414/EEK, *PPP* regula ir devusi jo īpaši lielu ieguldījumu, lai turpmāk tiktu pakāpeniski izbeigta augsta riska vielu izmantošana, un, pateicoties tam, ka tiek īstenoti noteikumi par zema riska vielu veicināšanu, ir gūti pirmie rezultāti. Abas regulas sniedz atzītu pievienoto vērtību ES līmenī un atbilst sabiedrības mainīgajām vajadzībām. Līdztekus jau minētajām neatbilstībām saistībā ar izslēgšanas kritērijiem saskaņotība galvenokārt tiek nodrošināta iekšēji katrā regulā, savstarpēji — abās regulās, kā arī ārēji — ar citiem ES tiesību aktiem un starptautiskajiem noteikumiem.

Efektivitāte ir būtiski svarīga joma, kurai jāpievērš uzmanība. Līdzekļu un spēju trūkuma dēļ dalībvalstīs ievērojami kavējas vairāku regulās noteikto procedūru izpilde, un tas savukārt negatīvi ietekmē šo regulu rezultativitāti.

Pēc šā novērtējuma tūlītēja uzmanība turpmākajās darbībās būs jāpievērš spēkā esošā tiesiskā regulējuma īstenošanas uzlabošanai. Tika apzinātas sešpadsmit jomas, kurās varētu uzlabot īstenošanu īstermiņā un vidējā termiņā. Sagaidāms, ka šīs darbības īsā laikā ievērojami uzlabos abu regulu īstenošanas rezultativitāti, tādējādi būtiski palīdzot sasniegt mērķus, kas izklāstīti Eiropas zaļajā kursā, stratēģijā "no lauka līdz galdam" un bioloģiskās daudzveidības stratēģijā. Apstiprināšanas kritērijiem neatbilstīgu darbīgo vielu izmantošanas drīza izbeigšana veicinās veselīgas ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību, vienlaikus stimulējot zema riska un neķīmisku pesticīdu izmantošanu kopsolī ar pasākumiem, kuru mērķis ir labāk īstenot Direktīvas par pesticīdu ilgtspējīgu lietošanu noteikumus, jo īpaši saistībā ar integrēto augu aizsardzību, — tas samazinās atkarību no ķīmiskajiem pesticīdiem un palīdzēs izveidot ilgtspējīgākas pārtikas ražošanas sistēmas.

Turklāt Komisija apsvērs, kā iekļaut vides aspektus, novērtējot importa pielaižu pieprasījumus vielām, kuras vairs nav atļautas ES, vienlaikus ievērojot PTO standartus un saistības. Vajadzības gadījumā Komisija apsvērs iespēju MAL regulu pārskatīt, lai stiprinātu tās vides dimensiju un panāktu atbilstīgu saskaņošanu ar pesticīdu apstiprināšanas procesu.